

GEBRUIK VAN DE ELEKTRONISCHE SIGARET

Gezondheidsenquête 2018

—

LYDIA GISLE

Sciensano

Epidemiologie en volksgezondheid - Levensstijl en chronische ziekten
HIS 2018

Oktober 2019 • Brussel • België

GEBRUIK VAN DE ELEKTRONISCHE SIGARET

Hoofdauteur: Lydia Gisle

•

Revisor en vertaler: Elise Braekman

•

Redacteurs: Sabine Drieskens, Lydia Gisle

Contactpersoon: Lydia Gisle • T+32 2 02 642 57 53 • lydia.gisle@sciensano.be

Gelieve te citeren als:

L. Gisle, E. Braekman, S. Drieskens. Gezondheidsenquête 2018: Gebruik van de elektronische sigaret. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: D/2019/14.440/58. Beschikbaar op: www.gezondheidsenquête.be

DANKWOORD

Graag willen we de volgende personen bedanken:

Ledia Jani en Tadek Krzywania van Sciensano voor de lay-out van dit rapport en de administratieve steun

Sandrine de Waleffe en haar team van Statbel voor de organisatie van het veldwerk en hun enquêteurs voor de uitvoering ervan

En natuurlijk alle mensen die vrijwillig aan de enquête hebben deelgenomen

OPDRACHTGEVERS:

Deze gezondheidsenquête wordt uitgevoerd op vraag van:

De federale regering, beleidsdomein Sociale zaken en Volksgezondheid,

De Vlaamse regering, beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad (GGC), beleidsdomein Gezondheidsbeleid

De Franse Gemeenschapsregering, beleidsdomein Sociale Promotie, Jeugd, Vrouwenrechten en Gelijke Kansen

De Waalse regering, beleidsdomein Gezondheid, Gelijke Kansen, Sociale Actie en Ambtenarenzaken van de Waalse regering

De Duitstalige Gemeenschapsregering, beleidsdomein Familie, Gezondheid en Sociale Aangelegenheden van de Duitstalige Gemeenschap

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	6
AFKORTINGEN	8
INLEIDING	9
VRAGEN	11
INDICATOREN	13
RESULTATEN	14
1. Gebruik van de elektronische sigaret	14
1.1. Prevalentie voor België	14
1.2. Demografische verschillen	15
1.3. Socio-economische verschillen	16
2. Periode van het gebruik van de elektronische sigaret	16
2.1. Verdeling in België	16
2.2. Demografische verschillen	16
2.3. Socio-economische verschillen	17
3. Systeem van de gebruikte e-sigaret	17
3.1. Verdeling in België	17
3.2. Demografische verschillen	17
3.3. Socio-economische verschillen	18
3.4. Bijkomende analyses	19
4. Het bevatten van nicotine	19
4.1. Verdeling in België	19
4.2. Demografische verschillen	19
4.3. Socio-economische verschillen	20
4.4. Bijkomende analyses	20
5. E-sigaretten en het roken van tabak	20
5.1. Proportie in België	20
5.2. Demografische verschillen	21
5.3. Socio-economische verschillen	21
5.4. Bijkomende analyses	21
6. Redenen voor het gebruik van de e-sigaret	21
6.1. Proportie in België	21
6.2. Demografische verschillen	22
6.3. Socio-economische verschillen	22
7. Samenvattende tabellen	23
BESPREKING EN CONCLUSIE	25
REFERENTIES	28
LIJST VAN TABELLEN	29

SAMENVATTING

Er bestaan weinig studies over het gebruik van de elektronische sigaret bij de Belgische bevolking. Dit hoewel we het gevoel hebben dat dampen aan populariteit wint aangezien we een toenemend aantal gebruikers met deze apparaten in hun handen opmerken en "vape shops" opengaan in onze omgeving. Twee studies (Stichting tegen Kanker en Eurobarometer) hebben geschat dat 3% - 4% van de volwassen bevolking in België gebruikers van de e-sigaret ("dampers") waren in 2017 en dat 11% - 12% van de volwassenen ooit de e-sigaret probeerden zonder dit te blijven gebruiken. Deze cijfers waren gestegen ten opzichte van deze van 2015. Hoewel e-sigaretten worden gezien als een minder schadelijk alternatief voor traditionele sigaretten, zijn ze niet volledig vrij van gezondheidsrisico's. Bovendien zijn de effecten op lange termijn nog steeds onbekend. Weliswaar zal de nicotine aanwezig in de meeste vloeistoffen snel een verslaving veroorzaken en dit zal het gebruik van de e-sigaret verlengen.

De gezondheidsenquête 2018 geeft een overzicht van het gebruik van de e-sigaret in een grote representatieve steekproef (15 jaar en ouder) in België en scheidt zo de basis voor de evaluatie van toekomstige trends.

- In 2018 had 15,5% van de bevolking van 15 jaar en ouder al eens een e-sigaret of vergelijkbaar apparaat geprobeerd.
- 4,1% gebruikte de e-sigaret op het moment van het interview: 2,7% occasioneel en 1,4% dagelijks.
- De e-sigaret wordt meer gebruikt door mannen (5,6%) dan door vrouwen (2,7%).
- 25,4% van de jongeren van 15 tot 24 jaar oud heeft het geprobeerd; 5,5% gebruikt het nog steeds; 0,6% gebruikt het dagelijks.
- Vijf op de duizend personen in de bevolking gebruiken de e-sigaret, hoewel ze voordien nooit tabak hadden gerookt.
- Onder de dampers van 15 jaar en ouder had 11,6% nog nooit eerder gerookt. Onder de jongeren (15-24 jaar) rookte één derde van de dampers (33,5%) niet van tevoren.
- In Vlaanderen rookte 14,9% van de dampers niet voor het gebruik van de e-sigaret. Dit is meer dan het dubbele dan in Brussel (5,8%) en Wallonië (6,8%).
- 72,7% van de dampers (ofwel 2,9% van de Belgische bevolking) gebruikt bij voorkeur e-sigaretten met nicotine - de verslavende stof – of wisselt deze af met andere e-vloeistoffen.
- 75,5% van de dampers rookt (nog steeds) brandbare tabak. De belangrijkste redenen voor het gebruik van e-sigaretten zijn echter het stoppen (35,1%) en het verminderen (28,8%) met roken.
- 53,7% van de dampers gebruikt de e-sigaret al lang (1 jaar of langer) en 21,7% zijn nieuwe gebruikers (< 6 maanden).

Het merendeel van het experimenteren met de elektronische sigaret lijkt niet te leiden tot het regelmatig gebruik ervan, en het dagelijkse gebruik blijft tot op heden zelfs relatief beperkt. De e-sigaret wordt gebruikt door alle leeftijden maar vooral door personen tussen 15 en 54 jaar; het is populairder bij mannen en het kent een grotere aanhang bij jongeren en mensen met een diploma lager of hoger secundair onderwijs. Bijna negen op de tien dampers rookten alvorens te starten met de e-sigaret en driekwart combineert de e-sigaret met traditioneel roken. De belangrijkste redenen die worden aangegeven voor het gebruik van de e-sigaret houden rechtstreeks verband met brandbare tabak: het stoppen met roken vergemakkelijken en het verminderen met roken. De derde meest genoemde reden voor het gebruik van de e-sigaret is het genot ervan, bij jongeren van 15-24 jaar zelfs de belangrijkste reden, waar de marketing op inspeelt. Meer dan de helft van de dampers gebruikt de

elektronische sigaret al minstens een jaar, inclusief jongeren van 15-24 jaar. De meest populaire apparaten zijn die waarvan de vloeistoftank gevuld moet worden met een e-vloeistof naar keuze, en bij voorkeur met nicotine voor de meeste gebruikers. De wetenschappelijke gemeenschap beveelt jongeren en niet-rokers aan niet te starten met dampen.

AFKORTINGEN

BE	België
COPD	Chronic obstructive pulmonary disease – Chronisch obstructief longlijden
CDC	Centers for Disease Control and Prevention
E-...	Elektronisch: e-sigaret, e-vloeistof, e-tabak...
EU	Eurobarometer
ENDS	Electronic nicotine delivery system
EU	Europa
HIS	Health Interview Survey – Gezondheidsenquête
iQOS	I quit ordinary smoking
STK	Stichting tegen kanker

INLEIDING

De algemene term "elektronische sigaret" (e-sigaret) verwijst naar een aantal kleine apparaten die traditionele tabaksproducten (sigaretten, sigaren, pijpen en waterpijpen) in meer of mindere mate nabootsen en die bedoeld zijn om deze - althans in eerste instantie - te vervangen om de risico's te beperken. Dit zijn apparaten die zijn uitgerust met een batterij, een weerstand, een vloeistoftank en een verdamper. De vloeistof in de tank wordt verhit door de weerstand en daardoor ontstaat damp in plaats van tabaksrook. Deze vloeistof (e-vloeistof genaamd) bestaat uit propyleenglycol, glycerine, water, aroma's of tabaksextracten en is eventueel aangevuld met nicotine in verschillende concentraties. Het gebruik van de e-sigaret reproduceert de daad van het roken en laat toe om nicotine op te nemen door het inademen van damp. De e-sigaret werd aanvankelijk gebruikt als nicotinevervanger tijdens het stoppen met roken omdat het minder schadelijk is dan het roken van tabak.

Epidemiologische gegevens tonen een sterke toename aan van het aantal e-sigaret gebruikers (zogenaamde "dampers") in de afgelopen jaren. Dit blijkt eveneens uit de diversificatie van de producten (apparaten en e-vloeistoffen) op de markt en de uitbreiding en verfijning ervan¹. Hoewel we dit toejuichen vanwege de verwachting dat de e-sigaret zal bijdragen tot het stoppen met roken, moeten we toch ook terughoudend staan tegenover deze toename. We tellen immers minder traditionele rokers die stoppen dan nieuwe e-sigaret gebruikers. Dit kan wijzen op het gecombineerd gebruik van de klassieke en de elektronische sigaret bij dezelfde personen en/of wijzen op het verschijnen van een groep "primo-dampers" die nooit gerookt hebben.

Sommige onderzoeken suggereren dat de elektronische sigaret aanzet tot traditioneel roken bij adolescenten, maar deze conclusie dient nog bevestigd te worden door longitudinale studies. De marketing rond zoete e-vloeistoffen met namen als "bubblegum", "aardbeiensnoep" of "sugar cookie" is ook sterk gericht op het bereiken van jongeren. Daarnaast hebben startups die e-sigaretten en aanverwante producten maken oog voor de jongere generatie bij het ontwikkelen van het design en de marketing (cf. JUUL) en presenteren ze hun producten als "hype". Tot slot heeft de tabaksindustrie massaal geïnvesteerd in de productie van e-sigaretten en andere nicotinehoudende producten zonder verbranding (IQOS – I-Quit-Ordinary-Smoking). Dit werd gedaan om nieuwe consumenten aan te trekken onder de personen die zich zorgen maken over de gezondheidseffecten van roken en dit onder het mom van een nieuwe en gezonde ethiek.

Als gevolg van de weinig gecontroleerde markt heeft wetenschappelijk onderzoek nog niet het nodige perspectief om de langetermijneffecten van e-sigaretten op de gezondheid te beoordelen. De oplossingen van e-vloeistoffen bevatten soms schadelijke stoffen of deze stoffen worden schadelijk bij verhitting en/of inademing. De analyse van de dampen toont de aanwezigheid van componenten (formaldehyde, acetaldehyde, acroleïne...) en zware metaaldeeltjes (lood, arseen, nikkel, chroom, cadmium...) aan die gekend staan als allergeen, irriterend, toxisch en/of kankerverwekkend. Om de gevaren van hun herhaalde absorptie te voorkomen, hebben de overheden in verschillende landen - gebaseerd op het voorzorgsprincipe - beperkingen opgelegd aan de distributie en het gebruik van verdamperen. In België zijn e-sigaretten onderworpen aan dezelfde wetgeving als traditionele tabaksproducten.

Hoewel de impact van de elektronische sigaret op de menselijke gezondheid nog niet volledig gekend is, lijkt het op dit moment reeds noodzakelijk om de evolutie van het gebruik ervan te evalueren en de verschillen in populariteit bij de subgroepen in de bevolking te meten. Een aparte module met vragen omtrent het gebruik van

¹ Om de omvang van het fenomeen in te schatten, verwijzen we de lezer door naar commerciële websites, bijvoorbeeld: <http://vaporshop.be/>

de elektronische sigaret in België werd daarom opgenomen in de gezondheidsenquête (HIS) 2018. Dit heeft als doel het schatten van de prevalentie, het analyseren van het profiel van gebruikers van de e-sigaret, het onderzoeken van de belangrijkste redenen voor het gebruik van de e-sigaret en het bestuderen van de interactie met het gebruik van klassieke tabaksproducten. De resultaten kunnen vergeleken worden met gegevens van recente studies die in België en zijn buurlanden zijn gepubliceerd. Aan de hand van meer diepgaande analyses op een later moment kan het verband tussen dampen en de verschillende gezondheidsdimensies opgenomen in de enquête onderzocht worden of kan er een koppeling met externe morbiditeits- en mortaliteitsregisters uitgevoerd worden.

VRAGEN

De enquête van 2013 omvatte twee items met betrekking tot het gebruik van de e-sigaret in de module over tabaksgebruik. Ze werden gepresenteerd als een antwoordmogelijkheid op de vraag "Wat rookt u elke dag?" (gericht aan dagelijkse rokers) en op de vraag "Welke methode hebt u gebruikt om te stoppen met roken?" (gericht aan dagelijkse rokers die hebben geprobeerd te stoppen en aan ex-rokers). In 2018 kan het gebruik van de e-sigaret niet langer enkel beschouwd worden in de context van het stoppen met roken. Als gevolg hiervan is er een module van 7 vragen gewijd aan het gebruik van de e-sigaret in de gezondheidsenquête 2018. Deze module maakt deel uit van de schriftelijke vragenlijst die enkel door deelnemers van 15 jaar en ouder dient ingevuld te worden.

Vragen uit de gezondheidsenquête 2018

"Een elektronische sigaret, ook wel een e-sigaret of vape genoemd, of een gelijkaardig apparaat zoals een e-pijp, e-sigaar of e-shisha bootst de handeling van roken na. Deze kleine elektronische apparaten verbranden geen tabak maar verhitten een vloeistof en produceren daardoor damp. Vandaar dat elektronisch roken ook dampen genoemd wordt."

- EC.01.** Hebt u ooit al eens een e-sigaret geprobeerd, al zijn het maar een paar trekjes? *(Ja/ Nee)*
- EC.02.** Gebruikt u tegenwoordig een e-sigaret?
(Ja, elke dag / Ja, een keer per week of meer, maar niet dagelijks / Ja, een keer per maand of meer, maar niet elke week / Ja, minder dan eens per maand / Nee, helemaal niet)
- EC.03.** Welk soort e-sigaret gebruikt u het meest?
- Een wegwerp e-sigaret (niet herlaadbare 'cig-a-like')
 - Een e-sigaret met vervangbare, voorgevulde tankjes (herlaadbaar)
 - Een e-sigaret met een tankje dat u zelf vult met e-vloeistof (herlaadbaar)
 - Een modulair systeem (eigen combinatie van verschillende onderdelen: batterij, verstuiver, enz.) dat u zelf vult met e-vloeistof (herlaadbaar)
 - Een apparaat dat echte tabak opwarmt (maar niet verbrandt), zodat het damp in plaats van rook produceert (iQOS-type HNB-sigaretten)
 - Ik weet het niet
- EC.04.** Zijn de e-sigaretten die u momenteel het meest gebruikt...
(Zonder nicotine / Met nicotine / Evenveel met als zonder nicotine)
- EC.05.** Hoe lang gebruikt u al de e-sigaret?
(Minder dan 1 maand / 1 maand of langer, maar minder dan 6 maanden / 6 maanden of langer, maar minder dan 1 jaar / 1 jaar of langer, maar minder dan 2 jaar / 2 jaar of langer)
- EC.06.** Rookte u tabak vooraleer u voor het eerst een e-sigaret gebruikte? *(Ja / Nee)*

EC.07. Wat zijn de belangrijkste redenen waarom u momenteel een e-sigaret gebruikt?

- Om te stoppen met roken
- Om te minderen met roken (niet te stoppen)
- Om ervoor te zorgen dat ik niet opnieuw begin te roken
- Om te gebruiken op plaatsen waar ik niet mag roken
- Uit nieuwsgierigheid, ik wilde het proberen
- Omdat ik ervan geniet
- Omdat het minder gevaarlijk is dan roken
- Omdat het goedkoper is dan roken
- Omdat het mensen rondom mij niet schaadt of stoort
- Andere redenen (omschrijf): _____

INDICATOREN

- EC01_1** (gebaseerd op EC.01) geeft het aantal personen weer dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd onder het totaal aantal personen van 15 jaar en ouder.
- EC02_1** (gebaseerd op EC.02) bepaalt de verdeling van personen van 15 jaar en ouder volgens de gebruiksfrequentie, d.w.z. dagelijks, occasioneel, vroeger maar nu niet meer, of nooit.
- EC02_2** (gebaseerd op EC.02) verwijst naar de proportie van personen van 15 jaar en ouder die momenteel de elektronische sigaret gebruiken in de bevolking van 15 jaar en ouder.
- EC03_1** (gebaseerd op EC.03) geeft de verdeling van dampers weer (in percentage) volgens het type apparaat dat ze het meest gebruiken.
- EC04_1** (gebaseerd op EC.04) geeft de verdeling van dampers weer (in percentage) volgens het gebruiken van elektronische sigaretten met of zonder nicotine.
- EC05_1** (gebaseerd op EC.05) geeft de verdeling van dampers weer (in percentage) volgens de periode sinds wanneer ze de elektronische sigaret gebruiken: minder dan 6 maanden, 6 tot 12 maanden, meer dan 12 maanden.
- EC06_1** (gebaseerd op EC.06) laat toe om de proportie dampers te observeren die tabak rookten voordat ze de elektronische sigaret gebruikten.
- EC06_2** (gebaseerd op EC.06 en TA.06) geeft onder de dampers weer wie er ook tabak rookt.
- EC07_1** (gebaseerd op EC.07) geeft de belangrijkste redenen (top 3) weer waarom dampers de elektronische sigaret gebruiken.

RESULTATEN

1. Gebruik van de elektronische sigaret

In dit hoofdstuk wordt de nadruk gelegd op indicatoren met betrekking tot het gebruik en de frequentie van het gebruik van de elektronische sigaret: de proportie personen dat de e-sigaret al in hun leven heeft geprobeerd (EC01_1), de verdeling van personen volgens het dagelijks, occasioneel, niet meer of nooit gebruiken van de elektronische sigaret (EC02_1) en de proportie personen dat op het moment van het interview dagelijks of occasioneel elektronische sigaretten gebruikten (EC02_2).

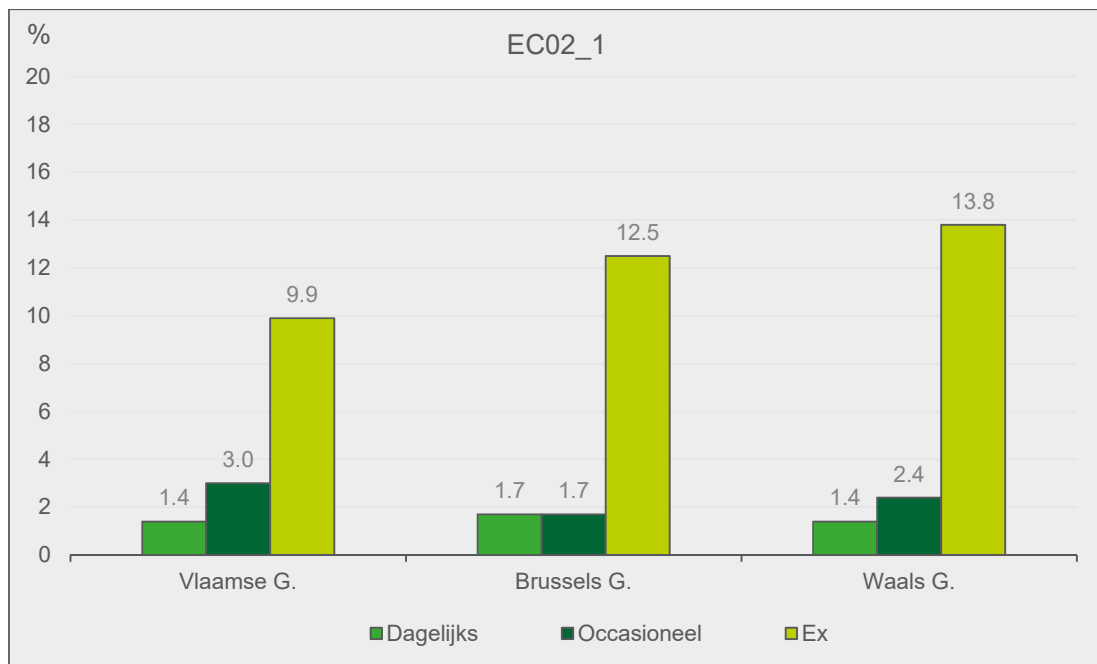
1.1. PREVALENTIE VOOR BELGIË

In 2018 heeft 15,5% van de bevolking van 15 jaar en ouder de elektronische sigaret al minstens één keer in hun leven geprobeerd en heeft 84,5% er dus nooit mee geëxperimenteerd. Het percentage van de bevolking dat dagelijks de e-sigaret gebruikt is beperkt tot 1,4% en het percentage van de bevolking dat de e-sigaret occasioneel gebruikt is 2,7%. Dit komt neer op 4,1% gebruikers in totaal. Daarnaast is 11,4% van de bevolking een ex-gebruiker. We kunnen dus concluderen dat driekwart van diegenen die de e-sigaret ooit hebben geprobeerd er slechts tijdelijk gebruik van hebben gemaakt.

Regionale kenmerken

Verhoudingsgewijs zijn er meer inwoners van Wallonië (17,6%) dan Brussel (15,9%) of Vlaanderen (14,4%) die ooit de e-sigaret hebben geprobeerd (lifetime prevalentie) (significante verschillen). Anderzijds zijn er ook meer voormalige dampers onder de Walen (13,8%) dan onder de Brusselaars (12,5%) en onder de Vlamingen (9,9%) (Figuur 1). Als gevolg daarvan waren er op het moment van de enquête geen significante verschillen tussen de gewesten in de proportie 'huidige' dampers (van 3,4% in het Brussels Gewest tot 4,4% in het Vlaams Gewest).

Figuur 1 | Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret (dagelijks, occasioneel, ex-), volgens gewest, Gezondheidsenquête, België 2018

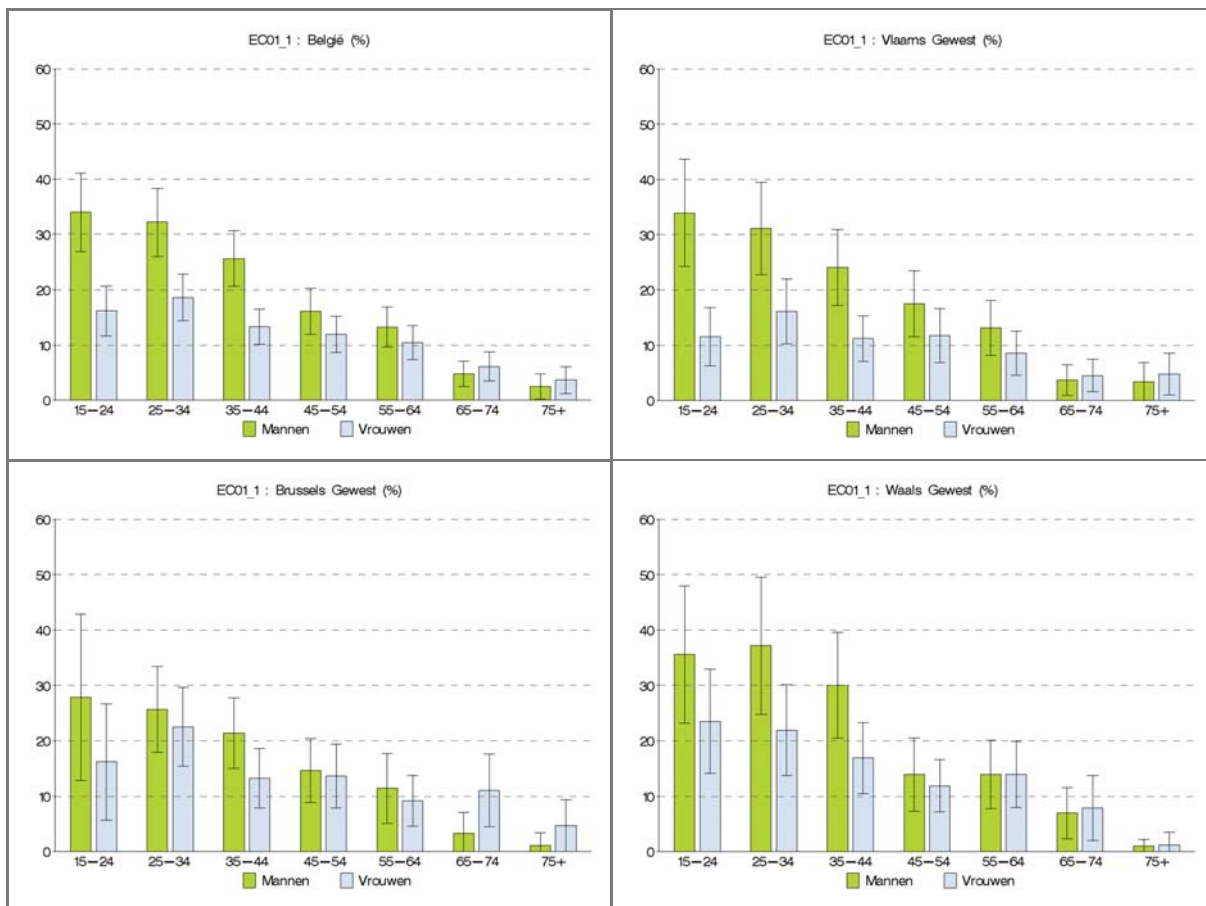

1.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Meer mannen (19,4%) dan vrouwen (11,9%) hebben geëxperimenteerd met de elektronische sigaret. Zij zijn ook vaker dan vrouwen voormalige gebruikers (respectievelijk 13,8% en 9,1%), occasionele gebruikers (respectievelijk 3,7% en 1,7%) en dagelijkse gebruikers (respectievelijk 1,8% en 1,0%). Al deze verschillen zijn significant.

De elektronische sigaret is het populairst bij jongvolwassenen van 15 tot 34 jaar (25,3%); de proportie personen dat ooit de e-sigaret geprobeerd heeft, daalt vervolgens voor de oudere leeftijdscategorieën (Figuur 2). Het is ook bij jongvolwassenen (15-34 jaar) dat we het hoogste aantal personen zien die de e-sigaret niet langer gebruiken (18,9% - 19,9%). Het huidige gebruik heeft vooral betrekking op de bevolking van 15 tot 54 jaar oud. Ten slotte moet worden opgemerkt dat weinig jongeren (15-24 jaar) en ouderen (65 jaar en ouder) dagelijks elektronische sigaretten gebruiken (minder dan 1%).

Figuur 2 | Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft gebruikt, volgens geslacht, leeftijd en gewest, Gezondheidsenquête, België 2018

Regionale kenmerken

Ongeacht het gewest is de proportie mannen dat ooit geëxperimenteerd heeft met elektronische sigaretten, deze gebruikt of ermee gestopt is, groter dan de proporties voor vrouwen met dezelfde gebruiksstatus.

Het percentage van de bevolking dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, neemt in de drie gewesten van het land in dezelfde mate af met de leeftijd. Jongvolwassenen van 15 tot 34 jaar uit Wallonië hebben vaker geëxperimenteerd met de e-sigaret (ongeveer 29,5%) dan jongvolwassen uit Brussel of Vlaanderen (ongeveer

23,2% voor beide). Ze zijn er echter ook vaker mee gestopt (25,1% en 21,5% van de Waalse jongeren in de leeftijd van respectievelijk 15-24 en 25-34 jaar, tegenover ongeveer 17% van de Vlaamse jongeren). Het aantal dagelijkse dampers bij jongeren van 15 tot 24 jaar in Brussel (2,8%) verschilt van de twee andere gewesten (minder dan 1%).

1.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Het experimenteren met de e-sigaret in België is hoger bij personen met een diploma hoger secundair (20,5%) dan bij personen die lager geschoold zijn (9,4% bij diegenen zonder diploma of met een diploma lager onderwijs) of bij personen met een diploma hoger onderwijs (13,7%). De huidige gebruikers zijn ook meer geconcentreerd bij personen die diploma's van het secundair onderwijs behaald hebben (4,5% tot 6,3%) tegenover slechts 2,1% tot 2,8% van de lager en hoger opgeleiden.

Regionale kenmerken

Het socio-economisch profiel vastgesteld op nationaal niveau is een weerspiegeling van het socio-economisch profiel dat op Vlaams en Waals niveau wordt vastgesteld. Specifiek voor Brussel zien we geen verband tussen het opleidingsniveau en het experimenteren met de elektronische sigaret. Anderzijds zijn de huidige gebruikers (dagelijks en occasioneel) talrijker bij de afgestudeerden van het lager secundair.

2. Periode van het gebruik van de elektronische sigaret

Personen die aangaven de elektronische sigaret (dagelijks of occasioneel) te gebruiken, werden gevraagd hoe lang zij dit al doen. Indicator EC05_1 maakt een onderscheid tussen "beginnende" gebruikers (minder dan 6 maanden), "ingewijde" gebruikers (6 maanden tot 1 jaar) en "gevorderde" gebruikers (1 jaar of langer). De benaming van deze categorieën is louter pragmatisch en dit zijn dus geen officiële termen.

2.1. VERDELING IN BELGIË

Onder diegenen die de elektronische sigaret gebruiken (ter herinnering: 4,1%), zijn meer dan de helft gevorderde gebruikers (53,7%), een kwart zijn ingewijde gebruikers (24,6%) en de overige 21,7% zijn beginnende gebruikers.

Regionale kenmerken

Elk gewest heeft zijn eigen specifieke kenmerken: Vlaanderen onderscheidt zich van de twee andere gewesten door een hogere proportie ingewijde gebruikers (29,4%); Brussel heeft een relatief hoger aantal beginnende gebruikers (27,1%); en Wallonië heeft meer gevorderde dampers (63,5%) dan de andere gewesten.

2.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Het percentage mannen dat een ervaren gebruiker van de e-sigaret is (55,5%), is iets hoger dan het percentage vrouwen (50,3%). Vrouwen zijn echter verhoudingsgewijs vaker nieuwe gebruikers van de e-sigaret (< 6 maanden) dan mannen (25,1% tegenover 19,9%). Het is dus mogelijk dat vrouwen in de relatief nabije toekomst een inhaalbeweging zullen maken ten opzichte van mannen op het gebied van dampen.

Gevorderde gebruikers (≥ 1 jaar) zijn vaak in de veertig (61,2% van de 35-44-jarigen en 66,4% van de 45-54-jarigen), terwijl beginnende gebruikers zich vaker in de jongere (26,4% van de 25-34-jarigen) en de oudere leeftijdsgroepen (32,4% van de 55-64-jarigen) bevinden. Dit suggereert dat het gebruik van de elektronische sigaret geleidelijk aan terrein wint in alle generaties.

Het is interessant om op te merken dat bij de jonge gebruikers van 15-24 jaar de helft al gevorderde gebruikers zijn, terwijl 13,1% beginners zijn.

Regionale kenmerken

De resultaten volgens geslacht in het Vlaams Gewest komen overeen met wat op nationaal niveau beschreven is. Bovendien hebben vrouwen en mannen die gebruik maken van de e-sigaret in het Waals en het Brussels Gewest relatief dezelfde periode van gebruik. In Wallonië is de overgrote meerderheid, zowel vrouwen als mannen, een gevorderde gebruiker (respectievelijk 62,7% en 63,9%).

Helaas zijn de regionale analyses per leeftijdsgroep van de gebruikers van de e-sigaret gebaseerd op cijfers die te klein zijn om betrouwbare resultaten op dit niveau te kunnen vaststellen. Bijgevolg moeten we dus verwijzen naar de nationale gegevens.

2.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Gebruikers van de elektronische sigaret met een diploma lager of hoger secundair, gebruiken ze minder lang (meer dan 50% < 1 jaar) dan gebruikers met hoogstens een diploma lager (78,5% gevorderde gebruikers) of met een diploma hoger onderwijs (61,3% gevorderde gebruikers).

Regionale kenmerken

Geen regionale cijfers zijn beschikbaar vanwege de beperkte omvang van de deelsteekproeven op dit niveau.

3. Systeem van de gebruikte e-sigaret

Dampers werden gevraagd om het type apparaat dat ze het vaakst gebruiken te selecteren uit een lijst. Er bestaan verschillende "generaties" systemen: de oudste zijn wegwerpapparaten ("cig-alike"); vervolgens kwamen er apparaten met oplaadbare batterijen en voorgevulde vloeistoftankjes die eenvoudig te vervangen zijn; daarna kwamen er oplaadbare apparaten met vloeistoftankjes die men zelf kan vullen; en ten slotte kwamen er modulaire apparaten met een personaliseerbare werking op het vlak van vermogen, temperatuur, luchtstroom... Het "heat-not-burn"-model dat kleine tabaksstokjes verhit tot 350 graden zonder ze te verbranden (type IQOS), was ook opgenomen in de lijst. Dit laatste type is momenteel weliswaar niet te koop in België. Het gebruikte model kan een invloed hebben op de veiligheid en/of schadelijkheid van de elektronische sigaret en de aanverwante producten.

3.1. VERDELING IN BELGIË

Volgens de gegevens van de gezondheidsenquête zijn de meest populaire apparaten momenteel deze met een zelf te vullen vloeistoftankje (47,0% van de dampers) en deze die volledig modulair en gepersonaliseerd zijn (30,8%). Dit betekent dat samengenomen (zoals in de volgende analyses) 77,7% van de dampers zelf de e-vloeistoffen aanvult.

Regionale kenmerken

De zelf te vullen e-sigaretten zijn populairder in het Waals Gewest (89,4%) dan in het Brussels (81,1%) en het Vlaams Gewest (71,8%). Logischerwijze geldt dus ook het omgekeerde voor het gebruik van voorgevulde apparaten: 15,8% van de gebruikers in het Vlaams Gewest, 10,4% in het Brussels Gewest en 5,9% in het Waals Gewest.

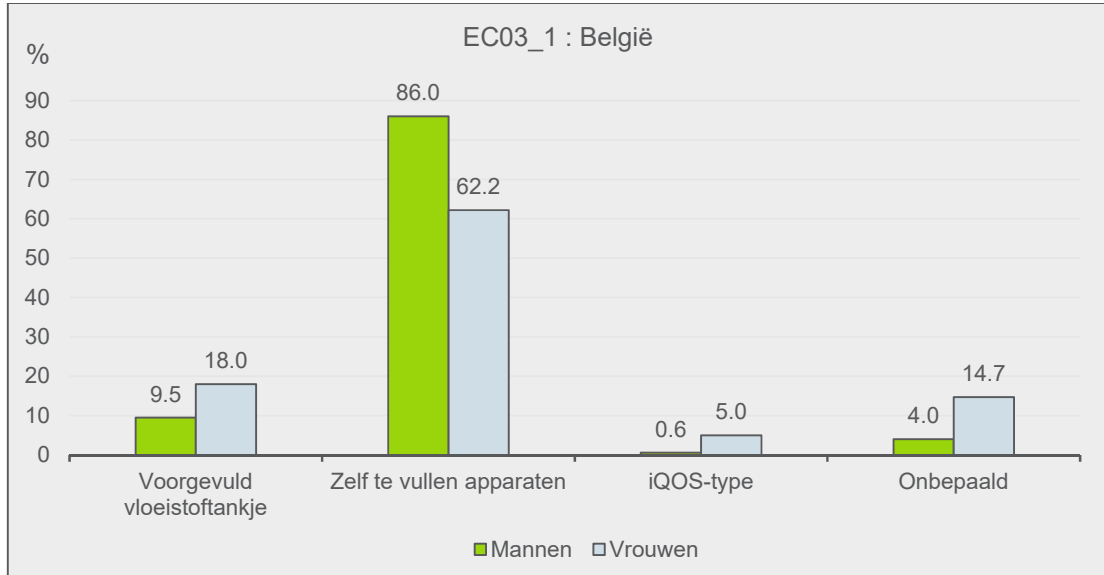
3.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Dampers kiezen vaker voor de beide types die zelf te vullen zijn: 49,0% van de mannen en 43,1% van de vrouwen gebruiken de e-sigaret met een zelf te vullen vloeistoftankje; 37,0% van de mannen en 19,1% van de vrouwen gebruiken een volledig modulair systeem (14,7% van de vrouwen heeft het type apparaat dat ze gebruiken niet aangegeven). Figuur 3 toont de percentages dampers ten opzichte van de twee zelf te vullen types.

Jongeren van 15-24 jaar kiezen massaal voor zelf te vullen apparaten (92,3%), terwijl de populariteit van deze apparaten afneemt met de leeftijd (84,5% van de 25-44-jarigen, 70,7% van de 45-54-jarigen, 54,0% van de 55-

64-jarigen), ten gunste van apparaten met voorgevulde vloeistoftankjes. Vanaf de leeftijd van 65 jaar kiest het overgrote deel (85,3% of hoger) opnieuw voor zelf te vullen apparaten.

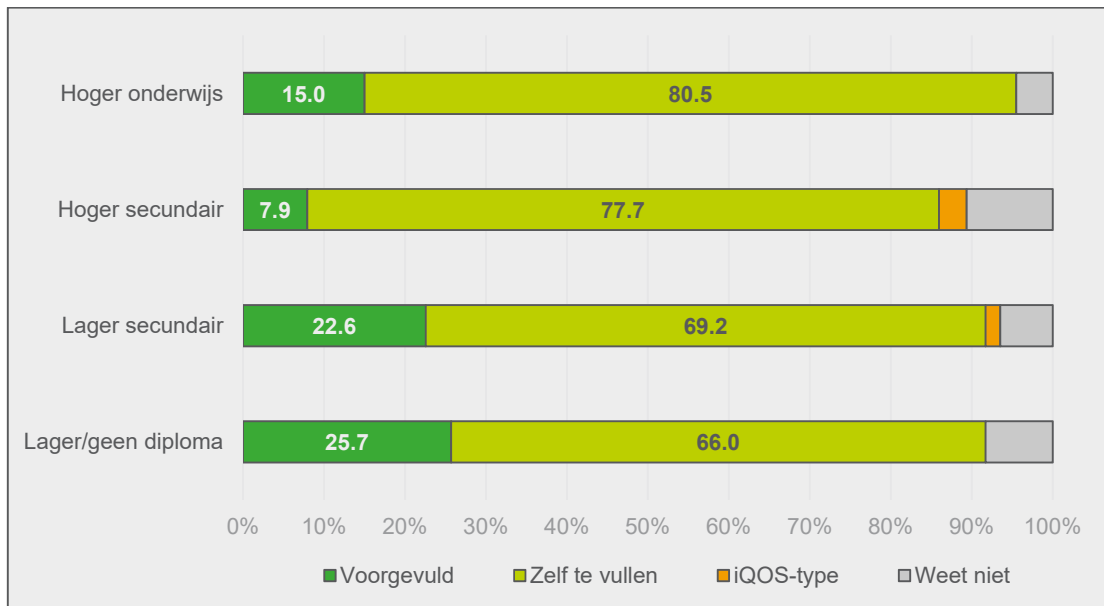
Figuur 3 | Percentage gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder naar het type apparaat dat gebruikt wordt, volgens geslacht, Gezondheidsenquête, België 2018

3.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe vaker er gekozen wordt voor zelf te vullen apparaten: dit varieert van 66,0% van de laagopgeleide gebruikers tot 80,5% bij de gebruikers met een diploma hoger onderwijs.

Figuur 4 | Percentage gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder naar het type apparaat dat gebruikt wordt, volgens opleidingsniveau, Gezondheidsenquête, België 2018

3.4. BIJKOMENDE ANALYSES

De meerderheid van de dagelijkse gebruikers van de elektronische sigaret kiest voor zelf te vullen apparaten (79,5%). Dit is eveneens het geval bij de occasionele gebruikers (76,8%). Weliswaar gebruikt 14,2% van de occasionele gebruikers voorgevulde e-sigaretten in vergelijking met slechts 9,1% van de dagelijkse gebruikers.

Beginnende gebruikers (< 6 maanden) kiezen minder vaak voor zelf te vullen e-sigaretten (61,9%) dan meer ervaren gebruikers (86,1% van de ingewijde gebruikers en 80,4% van de gevorderde gebruikers). Het is belangrijk om te melden dat het over het algemeen raadzaam is voor beginners om te starten met de eenvoudigste apparaten (wegwerp of met voorgevulde vloeistoftanken). Later kan men overschakelen naar meer complexe en modulaire apparaten om de gewenste dampensatie te ervaren.

4. Het bevatten van nicotine

De verslavende stof in tabak is onbetwistbaar nicotine en het is dus niet verwonderlijk dat deze stof zeer gewenst is bij het gebruik van de elektronische sigaret. Vandaar dat de elektronische sigaret ook bekend staat als een "electronic nicotine delivery system" (ENDS). Indicator EC04_1 geeft de proportie dampers (ter herinnering: 4,1%) aan die het vaakst nicotinehoudende vloeistoffen gebruiken, diegenen die vaker nicotinevrije vloeistoffen gebruiken en diegenen die in dezelfde mate nicotinehoudende en nicotinevrije vloeistoffen gebruiken.

4.1. VERDELING IN BELGIË

Het is niet verrassend dat een grote meerderheid van de gebruikers de voorkeur geeft aan nicotinehoudende vloeistoffen (57,2%) en een ander deel van de gebruikers zowel nicotinehoudende als nicotinevrije vloeistoffen gebruikt (15,5%). Iets meer dan een kwart van de gebruikers (27,3%) verkiest dus een vloeistof die geen nicotine bevat.

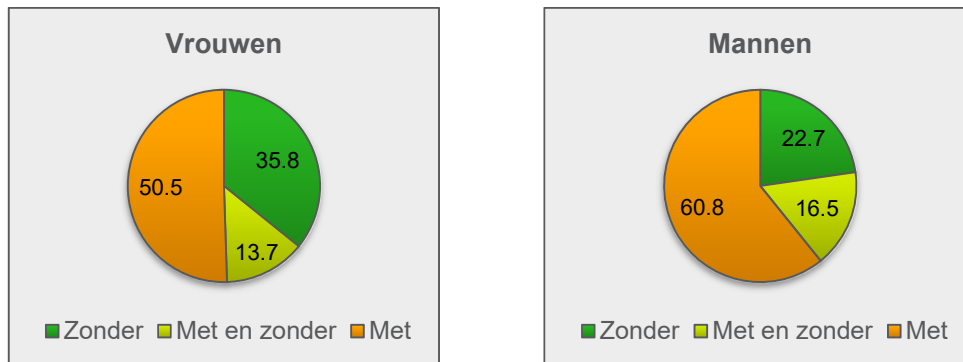
Regionale kenmerken

De verdeling van gebruikers volgens de voorkeur van de e-vloeistofsamenstelling op nationaal niveau is equivalent aan deze waargenomen in Vlaanderen en Wallonië. In Brussel geven meer dampers de voorkeur aan nicotinehoudende vloeistoffen (64%) of aan beide types vloeistoffen (21,2%).

4.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Mannelijke dampers verkiezen vaker nicotinehoudende vloeistoffen (60,8% en 16,5% in combinatie met nicotinevrije vloeistoffen) dan vrouwelijke dampers (respectievelijk 50,5% en 13,7%).

Figuur 5 | Percentage gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder naar het gebruiken van een vloeistof met nicotine of zonder nicotine, of beide, volgens geslacht, Gezondheidsenquête, België 2018

Onder de jonge dampers van 15-24 jaar gebruikt 36,1% voornamelijk vloeistoffen zonder nicotine en 36,9% voornamelijk nicotinehoudende vloeistoffen. Vanaf de leeftijd van 65 jaar gebruiken de meeste personen nicotinevrije vloeistoffen (60,2%). Nicotine lijkt het meest populair te zijn in de leeftijdsgroep van 35-44 jaar (88,9% van de dampers gebruikt nicotinehoudende vloeistoffen of wisselen nicotinehoudende en nicotinevrije vloeistoffen af).

4.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Het is moeilijk om een verband vast te stellen tussen de voorkeur voor nicotinehoudende of nicotinevrije vloeistoffen en het opleidingsniveau. Wellicht dient opgemerkt te worden dat er bij de mensen met een diploma lager of hoger secundair een kleinere voorkeur is voor nicotinehoudende vloeistoffen (ongeveer 50%) dan bij de andere opleidingsniveaus. Afgestudeerden van het secundair onderwijs kiezen dus vaker voor vloeistoffen zonder nicotine.

4.4. BIJKOMENDE ANALYSES

Dagelijkse dampers zijn eerder geneigd om vloeistoffen met nicotine te gebruiken (63,9%) dan zonder nicotine (23,7%). Daartegenover gaan occasionele gebruikers relatief vaker de voorkeur geven aan nicotinevrije vloeistoffen (34,2%).

De voorkeur voor nicotinehoudende vloeistoffen is verhoudingsgewijs hoger bij beginnende gebruikers (68,8%) dan bij ingewijde gebruikers (40,1%). De laatste groep gaat relatief vaker opteren voor vloeistoffen zonder nicotine (47,3%). Dit kan eventueel verklaard worden door het feit dat ze reeds verder in de ontwenningfase van nicotine staan. Gevorderde gebruikers zijn minder geneigd om nicotinevrije vloeistoffen te gebruiken (27,3%). De meerderheid van hen geeft de voorkeur aan nicotinehoudende vloeistoffen (56,1%) of beide types vloeistoffen (16,5%).

Als we geen rekening houden met de gebruikers van iQOS en diegenen die twifelen over het type apparaat dat ze gebruiken, blijkt dat gebruikers van voorgevulde vloeistoftankjes het meest gebruik maken van nicotinehoudende vloeistoffen (67,2%) of vloeistoffen met en zonder nicotine (6,0%). Onder de gebruikers van zelf te vullen apparaten kiest slechts 53,3% meestal voor een vloeistof met nicotine en 15,2% voor zowel vloeistoffen met als zonder nicotine.

5. E-sigaretten en het roken van tabak

De vraag die nagaat of e-sigaret gebruikers eerder (brandbare) tabak gerookt hebben (EC06_1), probeert een tipje van de sluier op te lichten over het volgend debat: is de e-sigaret een middel tot het verminderen van tabaksgerelateerde risico's of is het een mogelijke opstap naar tabaksgebruik? Een ander aandachtspunt is of de elektronische sigaret wordt gebruikt in combinatie met de traditionele sigaret. De EC06_2 indicator baseert zich daarvoor op de antwoorden gegeven in de tabaksmodule. De belangrijkste redenen waarom mensen de elektronische sigaret gebruiken, vervolledigen het overzicht en worden beschreven aan de hand van de indicatoren weergegeven in deel 6 van dit rapport.

5.1. PROPORТИE IN BELGIË

Onder de dampers gaf 88,4% aan dat ze tabak rookten alvorens ze de e-sigaret voor het eerst probeerden tegenover 11,7% die nooit rookte (deze zijn dus "primo-dampers"). Uit onze cijfers blijkt eveneens dat 75,5% van de e-sigaret gebruikers ook tabak rookt terwijl 24,5% geen tabak rookt.

Regionale kenmerken

In Vlaanderen rookte 14,9% van de dampers geen tabak alvorens de e-sigaret te proberen, tegenover slechts 5,8% in Brussel en 6,8% in Wallonië. In Vlaanderen is 25,3% van de dampers momenteel niet-roker, tegenover 20,5% in Wallonië en 34,5% in Brussel.

5.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Er is geen geslachtsverschil waar te nemen in het percentage sigaret gebruikers dat al dan niet tabak rookte voordat ze begon met dampen. Aan de andere kant is het percentage vrouwen dat simultaan de e-sigaret gebruikt en tabak rookt (77,9%) iets hoger dan het percentage mannen (74,2%).

Het percentage jonge gebruikers van 15-24 jaar dat primo-damper is (33,5%) is hoger dan het percentage gebruikers uit de andere leeftijdsgroepen (tussen 5,6% en 12,0%). Aan de andere kant gaan jonge gebruikers minder vaak (54,6%) dan oudere gebruikers (75% of meer, afhankelijk van de leeftijdsgroep) ook roken.

5.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Bij mensen met een diploma secundair (lager of hoger) is de elektronische sigaret minder vaak een eerste keuze (7% tot 8% primo-dampers tegenover 14% tot 18% bij de andere opleidingsniveaus). Er is een omgekeerde relatie tussen het opleidingsniveau en het simultaan gebruik van de e-sigaret en tabak roken: hoe hoger het opleidingsniveau, hoe minder dit gedrag voorkomt.

5.4. BIJKOMENDE ANALYSES

We vinden meer primo-dampers bij de ingewijde gebruikers (6 maanden tot 1 jaar): 16,2% (tegenover 9% à 10% in de twee andere groepen). Bij de beginnende gebruikers is 87,0% ook roker, maar dit percentage neemt af naarmate men langer de e-sigaret gebruikt, nl. tot 72,1% bij de ervaren gebruikers.

Het percentage dampers dat niet rookte alvorens te starten met de e-sigaret (primo-dampers) is hoger bij diegenen die de voorkeur geven aan het gebruik van nicotinevrije vloeistoffen (19,0%) dan bij diegenen die vloeistoffen met nicotine (7,9%) of beide soorten vloeistoffen (8,9%) verkiezen. Daarnaast zijn er minder rokers (61,1%) bij de gebruikers die kiezen voor nicotinevrije vloeistoffen dan bij de gebruikers van nicotinehoudende vloeistoffen (82,1%) of beide soorten vloeistoffen (78,4%).

Ten slotte blijkt het volgende wanneer we de twee indicatoren met betrekking tot tabak roken kruisen: onder de primo-dampers van de e-sigaret zijn er 19,2% rokers en 80,8% niet-rokers. Van diegenen die alvorens te starten met dampen al gerookt hadden, is 82,8% nog steeds roker en rookt 17,2% niet (meer).

6. Redenen voor het gebruik van de e-sigaret

6.1. PROPORITIE IN BELGIË

De 5 belangrijkste redenen voor het gebruik van de e-sigaret, in volgorde van belangrijkheid:

- om te stoppen met roken (35,1%);
- verminderen (zonder te stoppen) van het tabaksgebruik (28,8%);
- omdat de gebruiker ervan geniet (18,4%);
- omdat het minder schadelijk is dan tabak (14,4%);
- omdat het minder schadelijk/storend is voor de mensen om je heen (13,1%).

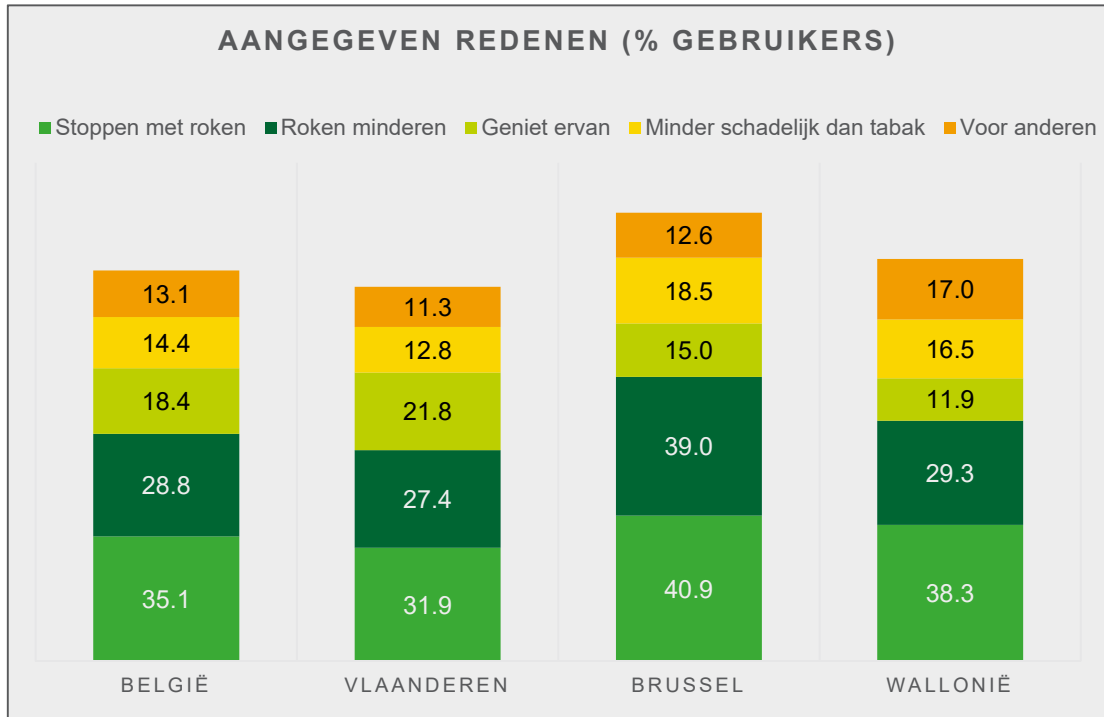
De meeste dampers gebruiken de elektronische sigaret dus om te minderen of te stoppen met roken (64%) en omwille van het schadelijke/hinderende aspect van roken (27,5%). Anderzijds meldt minder dan 10% de volgende redenen: de prijs van tabak, het gebruik ervan op plaatsen waar roken verboden is of het voorkomen dat men opnieuw zou beginnen met roken.

Regionale kenmerken

Voor de drie gewesten van het land is de volgorde van de vijf belangrijkste redenen waarom mensen e-sigaretten gaan gebruiken min of meer gelijk (Figuur 6). In Brussel wordt de e-sigaret vooral gebruikt als

substituut voor brandbare tabak. Ongeveer 98% van de Brusselse respondenten gaf één van de volgende redenen op: om te stoppen met roken, om het gebruik van tabak te minderen, omdat het minder schadelijk is dan tabak. In Vlaanderen zegt één op de vijf gebruikers (21,8%) dat ze genieten van het gebruik van de e-sigaret, terwijl dit slechts 11,9% is in Wallonië en 15,0% in Brussel.

Figuur 6 | Percentage gebruikers van de elektronische sigaret dat de volgende redenen (top 5) gaf voor het gebruik ervan, voor België en volgens gewest, Gezondheidsenquête, België 2018

6.2. DEMOGRAFISCHE VERSCHILLEN

Er is een klein verschil volgens geslacht (n.s.) voor twee van de vijf redenen die worden gegeven voor het gebruik van de e-sigaret. Het genieten van het dampen wordt door 22,0% van de mannelijke gebruikers als reden opgegeven, terwijl dit slechts door 11,2% van de vrouwelijke gebruikers wordt gemeld. Daarnaast meldt 17,4% van de mannelijke gebruikers als reden dat de e-sigaret minder schadelijk is dan tabak, terwijl slechts 8,5% van de vrouwen deze reden aangeven.

Leeftijd speelt een belangrijke rol bij de belangrijkste redenen voor het gebruik van de elektronische sigaret. Slechts 13,2% van de 15-24-jarigen gebruikt het om te stoppen met roken (tegenover bijvoorbeeld 45,8% van de 24-35-jarigen). De meest gemelde redenen bij jongeren is het genieten (45,8%) en het feit dat het minder schadelijk is dan tabak (21,9%).

Regionale kenmerken

De steekproeven zijn te klein voor regionale analyses.

6.3. SOCIO-ECONOMISCHE VERSCHILLEN

Er is geen significante invloed van de sociale klasse op de aangegeven redenen voor het gebruik van de e-sigaret.

7. Samenvattende tabellen

Tabel 1. Gebruik van de elektronische sigaret in België 2018

	Jongeren (15-24)	Mannen (15+ jaar)	Vrouwen (15+ jaar)	Totaal (15+ jaar)
Percentage van de bevolking dat...	%	%	%	%
• de e-sigaret reeds geprobeerd heeft	25,4	19,4	11,9	15,5
• de e-sigaret momenteel gebruikt	5,5	5,6	2,7	4,1
• de e-sigaret dagelijks gebruikt	0,6	1,8	1,0	1,4
• e-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	1,2	4,1	1,7	2,9
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	1,7	0,7	0,3	0,5
Percentage gebruikers van de e-sigaret dat...	%	%	%	%
• een zelf te vullen type gebruikt	92,3	86,0	62,2	77,7
• e-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	63,9	77,3	64,2	72,7
• de e-sigaret sinds minder dan 6 maanden gebruikt	13,1	19,9	25,1	21,7
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	33,5	12,0	10,9	11,6
• ook tabak rookt	54,7	74,2	77,9	75,5

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel 2. Gebruik van de elektronische sigaret in het Vlaams Gewest 2018

	Jongeren (15-24)	Mannen (15+ jaar)	Vrouwen (15+ jaar)	Totaal (15+ jaar)
Percentage van de bevolking dat...	%	%	%	%
• de e-sigaret reeds geprobeerd heeft	23,0	18,7	10,1	14,4
• de e-sigaret momenteel gebruikt	6,2	5,8	3,1	4,4
• de e-sigaret dagelijks gebruikt	0,2	1,7	1,1	1,4
• e-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	3,4	4,4	1,8	3,1
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	2,6	0,9	0,4	0,6

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel 3. Gebruik van de elektronische sigaret in het Brussels Gewest 2018

	Jongeren (15-24)	Mannen (15+ jaar)	Vrouwen (15+ jaar)	Totaal (15+ jaar)
Percentage van de bevolking dat...	%	%	%	%
• de e-sigaret reeds geprobeerd heeft	22,4	17,9	14,0	15,9
• de e-sigaret momenteel gebruikt	4,1	4,1	2,8	3,4
• de e-sigaret dagelijks gebruikt	2,8	2,0	1,4	1,7
• d-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	4,1	3,3	2,4	2,8
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	0,0	0,3	0,1	0,2

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel 4. Gebruik van de elektronische sigaret in het Waals Gewest 2018

	Jongeren (15-24)	Mannen (15+ jaar)	Vrouwen (15+ jaar)	Totaal (15+ jaar)
Percentage van de bevolking dat...	%	%	%	%
• de e-sigaret reeds geprobeerd heeft	29,8	21,1	14,4	17,6
• de e-sigaret momenteel gebruikt	4,7	5,6	2,2	3,8
• de e-sigaret dagelijks gebruikt	0,7	2,1	0,8	1,4
• d-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	2,5	3,9	1,4	2,6
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	0,8	0,4	0,1	0,2

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel 5. Gebruikers van de elektronische sigaret: specifieke kenmerken volgens gewest

	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België
Percentage gebruikers van de e-sigaret dat...	%	%	%	%
• een zelf te vullen type gebruikt	71,8	81,1	89,4	77,7
• e-vloeistoffen met nicotine gebruikt (of beide)	72,4	85,2	70,2	72,7
• de e-sigaret sinds minder dan 6 maanden gebruikt	21,8	27,1	20,1	21,7
• niet rookte alvorens de e-sigaret te gebruiken	14,9	5,8	6,8	11,6
• ook tabak rookt	74,7	79,5	65,5	75,5

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

BESPREKING EN CONCLUSIE

In het kader van de gezondheidsenquête werd voor het eerste gepeild naar het gebruik van de elektronische sigaret. De vragen bleven beperkt tot een evaluatie van de prevalentie, de frequentie en de duur van het gebruik, het type e-sigaret dat wordt gebruikt, de aan- of afwezigheid van nicotine in de vloeistoffen, de combinatie met traditionele tabaksproducten en ten slotte de belangrijkste redenen voor het gebruik.

Wat is de situatie in België volgens de resultaten van de gezondheidsenquête 2018?

De resultaten hebben betrekking op de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder in 2018, tenzij anders vermeld.

De elektronische sigaret is door 15,5% van de bevolking ooit geprobeerd, terwijl 4,1% er op het moment van het interview nog steeds gebruik van maakte. Onder deze huidige gebruikers maakt één derde er dagelijks gebruik van. Dit komt neer op 1,4% dagelijkse dampers in de bevolking. Mannen gebruiken de e-sigaret (momenteel) tweemaal zo vaak als vrouwen: respectievelijk 5,6% tegenover 2,7%. Het verschil naar geslacht is vooral merkbaar bij jongvolwassenen tussen 15 en 34 jaar oud. In deze leeftijdsgroep gebruikt ongeveer 9% van de mannen de e-sigaret ten opzichte van minder dan 3% van de vrouwen. Het experimenteren met de elektronische sigaret is gelinkt aan de leeftijd: één op de vier jongvolwassenen van 15 tot 34 jaar oud heeft de elektronische sigaret al geprobeerd en deze proporties nemen geleidelijk af in de oudere leeftijdsgroepen tot 3,2% bij de 75-plussers. De huidige gebruikers zijn daarentegen min of meer gelijk verdeeld over de leeftijdsgroepen van 15 tot 54 jaar (tussen 4,6% en 6,2%) en dalen vervolgens.

Hoe zit het met het gebruik?

Iets meer dan één op de vijf (21,7%) dampers gebruikt de e-sigaret minder dan 6 maanden, terwijl de helft (53,7%) het al langer dan één jaar gebruikt. Nicotinehoudende vloeistoffen zijn populair bij de meerderheid van de dampers. Dit aangezien slechts een kwart de voorkeur geeft aan vloeistoffen zonder nicotine (vrouwen weliswaar meer dan mannen). Het dient vermeld te worden dat bijna 90% van de gebruikers van de e-sigaret eerder heeft gerookt en dit kan de keuze voor nicotinehoudende e-vloeistoffen verklaren. Uit een vergelijking met de gegevens van de tabaksmodule blijkt dat driekwart van de dampers ook huidige rokers zijn. Dit simultaan gebruik komt iets vaker voor bij personen die minder dan 6 maanden (87,0%) de e-sigaret gebruiken dan bij personen die het al langer dan één jaar gebruiken (78,4%). Dit verschil kan niet als indrukwekkend beschouwd worden aangezien de e-sigaret initieel ontwikkeld was als een nicotinevervanger bij het stoppen met roken. We kunnen ons daarom afvragen of de e-sigaret niet een verlenging van het nicotinegebruik bevordert en dit terwijl één derde van de dampers (35,1%) het wil gebruiken om te stoppen met roken. Eén van de gevaren voor het gebruik van e-sigaretten met nicotine is het bestendigen van de verslaving van (ex-)rokers en het veroorzaken van een nieuwe verslaving bij niet-rokers.

Hoe zit het met jongeren van 15 tot 24 jaar oud?

Jongeren hebben vaker geëxperimenteerd met de elektronische sigaret (25,4%) en ze maakten er tijdens het onderzoek vaker gebruik van (5,5%). Weliswaar zijn slechts 0,6% van de jongeren dagelijkse dampers. De verhouding van huidige dampers tegenover diegenen die er enkel mee geëxperimenteerd hebben is vergelijkbaar met die van andere leeftijdsgroepen: ongeveer 1 huidige gebruiker ten opzichte van 4 personen die enkel geëxperimenteerd hebben. Weliswaar gebruiken jongeren in vergelijking met ouderen de e-sigaret vaker zonder voorafgaand gerookt te hebben (33,5% tegenover 5,6%-12,0% bij ouderen) en is de kans dat zij gelijktijdig roken lager (54,7% van de 15-24-jarigen dampers tegenover 75,5% van alle dampers). Dit lijkt erop te wijzen dat e-sigaretten onafhankelijk van tabak een aantrekkingskracht uitoefenen op de jongere generatie. Bovendien is de vaakst aangegeven reden voor het gebruik van de e-sigaret bij jongeren eenvoudigweg het ervaren van genot (45,8%). De helft van de dampers uit deze leeftijdsgroep is reeds een "gevorderd" gebruiker (≥ 1 jaar) en bijna twee derde opteert voor vloeistoffen die het verslavend bestanddeel nicotine bevatten. Verder gebruikt de overgrote meerderheid van de jongeren een recent ontwikkeld type e-sigaret (92,3%). Deze

apparaten gaan veel sneller nicotine leveren dan de eerste generaties van e-sigaretten maar de absorptie van nicotine kan de ontwikkeling van de hersenen beïnvloeden vóór de leeftijd van 25 jaar. Bovendien vereisen deze nieuwe types apparaten het hanteren van e-vloeistoffen die nicotine bevatten en dit kan leiden tot een onopzettelijke overdosis, een contactrisico of een risico op inslikken.

Zijn de resultaten van de enquête in overeenstemming met de gegevens van andere studies?

De markt van de e-sigaret is in de afgelopen tien jaar snel geëvolueerd. Dit blijkt uit twee onafhankelijke gegevensbronnen omtrent het gebruik ervan in België: de studies van de Stichting tegen Kanker 2015-2017 (STK) en de Europese studies Eurobarometer 2014-2017 (EB) die in de 28 EU-lidstaten zijn uitgevoerd. Over het geheel genomen komen de cijfers van deze studies overeen met deze van de gezondheidsenquête. Volgens de STK-studie had 8% van de bevolking (15-75 jaar) in 2014 met e-sigaretten geëxperimenteerd. Dit cijfer stijgt tot 10% in 2015 en stijgt verder tot 14% in 2017. Ter herinnering, een lifetime prevalentie van 15,5% werd gevonden in de gezondheidsenquête en dit bevestigt dat de toename van het gebruik zich in de loop der tijd zal voortzetten. Volgens de EB 2017 heeft reeds 16% van de Belgische bevolking (15 jaar en ouder) en 27% van de jongeren van 15-24 jaar (t.o.v. 25,5% in de gezondheidsenquête 2018) ooit geëxperimenteerd met de e-sigaret. De Europese gemiddelden, gerapporteerd in de EB 2017, liggen lager dan de Belgische cijfers: 15% van de Europeanen (van 15 jaar en ouder) heeft de e-sigaret ooit geprobeerd (in totaal dus toch 63 miljoen mensen) en 25% van de jonge Europeanen van 15-24 jaar heeft ermee geëxperimenteerd. De resultaten van de gezondheidsenquête 2018 bevestigen dus de eerder verkregen cijfers. Bovendien komen de resultaten van de drie studies ook overeen voor wat de proportie huidige e-sigaret gebruikers betreft: 3,0% volgens de STK, 4,0% volgens de EB en 4,1% volgens de HIS. Tot slot blijkt uit de twee studies van 2017 (STK en EB) dat de belangrijkste redenen voor het e-sigaret gebruik onder Belgen de volgende zijn: het tabaksverbruik willen stoppen en/of minderen en het feit dat e-sigaretten als minder schadelijk beschouwd worden dan brandbare tabak. Deze resultaten komen eveneens overeen met wat in dit rapport van de gezondheidsenquête 2018 wordt beschreven.

Waarom is het belangrijk om het gebruik van e-sigaretten in België te bestuderen?

Epidemiologische gegevens omtrent het gebruik van elektronische sigaretten en de ontwikkeling ervan in de loop der tijd zijn van essentieel belang om de effecten van dampen op de algemene gezondheid te kunnen inschatten. Omtrent deze informatie is er op dit moment nog onvoldoende perspectief. Eén van de grootste moeilijkheden bij onderzoek in dit gebied vloeit voort uit de enorme diversiteit in termen van "blootstelling" aan producten. Dit is te wijten aan de grote variabiliteit in de samenstelling van de vloeistoffen (7.000 smaken zijn momenteel op de markt, verschillende concentraties glycerine, propyleenglycol, oplosmiddelen en nicotine...), in het soort apparatuur (kwaliteit, soorten mondstukjes, weerstandsvermogen, temperatuur van de verhitte...) en in het gedrag van de dampers (aantal pufjes, diepte inhalaties, *dipping*, ...). Al deze factoren en de veelheid van hun combinaties kunnen differentiële gevolgen hebben voor het lichaam en dit maakt dat causaliteitsstudies zeer complex zijn. Bijvoorbeeld, propyleenglycol (het belangrijkste bestanddeel van de e-vloeistof) zal bij verhitte tot een hogere temperatuur propyleenoxide of zelfs formaldehyde produceren, waarvan bekend is dat het kankerverwekkend is. Andere dampen zijn irriterend voor de slijmvliezen van de luchtwegen en leiden bij langdurige blootstelling tot ademhalingsaandoeningen (bijvoorbeeld droge hoest, COPD). Sommige dampen met hoge nicotinedosissen kunnen weefselschade en hart- en vaatziekten veroorzaken.

De lijst van mogelijke neveneffecten is lang en het is niet de bedoeling om deze in dit rapport op te sommen. In België zijn er echter tot op heden weinig ernstige gezondheidseffecten veroorzaakt door dampen op korte of middellange termijn gemeld. In de Verenigde Staten daarentegen is onlangs de e-sigaret gelinkt geweest aan een reeks longziekten die hebben geleid tot honderden ziekenhuisopnames en verschillende sterfgevallen.

Volgens de laatste informatie², heeft het Amerikaanse CDC (Centers for Disease Control and Prevention) het over een epidemie als gevolg van de elektronisch sigaret. De meeste navulling m.b.t. deze longziekten bevatten THC, het psychoactieve bestanddeel van cannabis. Deze navullingen worden vaak gekocht bij dealers of op het internet.

Bovendien vervangt de e-sigaret niet volledig de rookgewoontes van rokers die proberen te stoppen met roken. Velen wenden zich in plaats daarvan tot het gebruik van zowel de e-sigaret als brandbare tabak. Het gebruik van de e-sigaret is enkel "gunstig" voor de roker wanneer het traditioneel roken volledig vervangt. Een eenvoudige vermindering van het aantal traditionele sigaretten is niet voldoende om de schade die door tabak wordt veroorzaakt aanzienlijk te verminderen. Verder is de e-sigaret natuurlijk niet "gunstig" voor een niet-roker.

Omwille van al deze redenen is het dus nuttig om het gedrag en de gewoontes van de bevolking ten aanzien van elektronische sigaretten regelmatig te bestuderen. Dit is in het bijzonder relevant omdat er hierover nog maar weinig bekend is en omdat dampen alleen maar aan populariteit lijkt te winnen.

Aanbevelingen

De elektronische sigarettenindustrie wint wereldwijd aan populariteit. Sommigen voorspellen zelfs dat de traditionele tabaksmarkt in minder dan tien jaar tijd zal worden ingehaald. Dit is niet verwonderlijk gezien het grote enthousiasme van de tabaksindustrie voor deze veelbelovende concurrerende sector. Momenteel is iets meer dan één op de honderd inwoners een dagelijkse damper in België en Europa, wat neerkomt op ongeveer 7,5 miljoen dagelijkse dampers in Europa. Het is belangrijk om de evolutie van het e-sigaret gebruik op te volgen gezien de onzekerheden m.b.t. de gezondheidseffecten, de doeltreffendheid bij het stoppen met roken, de aantrekkelijkheid voor de jongeren, de mogelijke opstap naar tabaksgebruik bij niet-rokers...

Met het oog op de snelle uitbreiding van deze markt is het ook noodzakelijk om controle uit te oefenen op het productaanbod om op die manier een hogere veiligheid te garanderen. België heeft reeds een reeks wettelijke maatregelen genomen om e-sigaret gebruikers en hun omgeving te beschermen. Enerzijds regelt de wetgeving de samenstelling van vloeistoffen, de nicotineconcentratie (indien van toepassing), de verboden producten, het volume van de vloeistoffen, de etikettering, de verkoopvoorwaarden... Aan de andere kant zijn e-sigaretten en afgeleide producten onderworpen aan dezelfde wetgeving die van kracht is op alle tabaksproducten. Dit houdt het volgende in: een verbod op het gebruik in openbare gelegenheden, een verbod op reclame, een verbod op de verkoop aan minderjarigen...

Heel wat tegenstrijdige berichten omtrent het gebruik van de e-sigaret, gebaseerd op gepubliceerde studies en tegenstrijdig belangen, werden verspreid via de pers. Dit heeft twijfels en verwarring veroorzaakt in de hoofden van de mensen. Het publiek dient beter geïnformeerd te worden over het absolute risico versus het relatieve risico van e-sigaretten in vergelijking met brandbare tabak. Dit om te voorkomen dat alles als "fake news" kan afgeschreven worden. De boodschap van volksgezondheid moet aan volwassenen worden overgebracht en deze moet duidelijk vermelden dat de risico's verminderen wanneer men overgaat van traditioneel roken naar het exclusieve gebruik van elektronische sigaretten. Tegelijkertijd moet deze boodschap ook benadrukken dat onthouding de beste optie is op lange termijn. Jongeren en niet-rokers moeten echter ontmoedigd worden om te starten met dampen want, laten we duidelijk zijn, dit heeft geen andere betekenis dan het creëren van een behoefte en het vullen van de zakken van multinationals. Ondanks het discours dat gevoerd wordt door deze bedrijven maken ze zich immers zeer weinig zorgen over de gezondheid van de consument.

²Franceinfo:https://www.francetvinfo.fr/sante/drogue-addictions/cigarette-electronique/12-deces-probablement-lies-a-la-e-cigarette-aux-etats-unis_3634631.html

REFERENTIES

- (1) Goriounova NA, Mansvelder HD. Short- and long-term consequences of nicotine exposure during adolescence for prefrontal cortex neuronal network function. *Cold Spring Harb Perspect Med* 2012;2:a012120. <https://doi.org/10.1101/cshperspect.a012120>
- (2) US Department of Health and Human Services. E-cigarette use among youth and young adults: a report of the Surgeon General. Washington, DC: US Department of Health and Human Services, Office of the Surgeon General; 2016. <https://www.surgeongeneral.gov/library/2016ecigarettes/index.html>

LIJST VAN TABELLEN

Tabel B 1.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, België.....	30
Tabel B 2.	Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, België.....	31
Tabel B 3.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, België.....	32
Tabel B 4.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het gebruikte type, België.....	33
Tabel B 5.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, België.....	34
Tabel B 6.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens de periode sinds ze het gebruiken, België.....	35
Tabel B 7.	Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat nooit traditionele rokers waren, België.....	36
Tabel B 8.	Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, België.....	37
Tabel B 9.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Vlaams Gewest.....	38
Tabel B 10.	Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Vlaams Gewest.....	39
Tabel B 11.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Vlaams Gewest.....	40
Tabel B 12.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Vlaams Gewest.....	41
Tabel B 13.	Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Vlaams Gewest.....	42
Tabel B 14.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Brussels Gewest.....	43
Tabel B 15.	Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Brussels Gewest.....	44
Tabel B 16.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Brussels Gewest.....	45
Tabel B 17.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Brussels Gewest.....	46
Tabel B 18.	Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Brussels Gewest.....	47
Tabel B 19.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Waals Gewest.....	48
Tabel B 20.	Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Waals Gewest.....	49
Tabel B 21.	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Waals Gewest.....	50
Tabel B 22.	Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Waals Gewest.....	51
Tabel B 23.	Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Waals Gewest.....	52

Tabel B 1. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, België

EC01_1		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	19,4	(17,4-21,3)	16,7	(15,0-18,5)	3613
	Vrouwen	11,9	(10,5-13,2)	10,1	(8,8-11,5)	3891
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	25,4	(20,9-29,9)	24,7	(20,7-29,3)	695
	25 - 34	25,2	(21,2-29,2)	24,9	(21,2-29,0)	1010
	35 - 44	19,5	(16,3-22,6)	19,0	(16,1-22,3)	1261
	45 - 54	14,0	(11,3-16,8)	13,6	(11,1-16,6)	1372
	55 - 64	11,8	(9,4-14,2)	11,5	(9,3-14,1)	1357
	65 - 74	5,4	(3,6-7,3)	5,3	(3,7-7,4)	1019
	75 +	3,2	(1,5-4,8)	3,1	(1,8-5,3)	790
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	9,4	(5,4-13,3)	12,3	(8,1-18,2)	429
	Lager secundair	12,3	(9,3-15,2)	13,6	(10,7-17,1)	898
	Hoger secundair	20,5	(17,8-23,2)	16,8	(14,5-19,5)	2201
	Hoger onderwijs	13,7	(12,1-15,4)	10,3	(8,8-11,9)	3835
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	14,4	(12,7-16,1)	12,1	(10,6-13,8)	3025
	Brussels Gewest	15,9	(13,7-18,1)	12,1	(10,3-14,2)	1731
	Waals Gewest	17,6	(15,3-19,9)	14,8	(12,8-17,1)	2748
JAAR	2018	15,5	(14,3-16,8)	.	.	7504

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 2. Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, België

EC02_1		Dagelijks	Occasioneel	Ex-	Nooit	N
GESLACHT	Mannen	1,8	3,7	13,8	80,6	3613
	Vrouwen	1,0	1,7	9,1	88,1	3891
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	0,6	4,9	19,9	74,6	695
	25 - 34	2,6	3,6	18,9	74,8	1010
	35 - 44	1,8	2,8	14,8	80,5	1261
	45 - 54	2,5	3,2	8,4	86,0	1372
	55 - 64	1,1	2,5	8,3	88,2	1357
	65 - 74	0,1	1,0	4,3	94,6	1019
	75 +	0,0	0,3	2,9	96,8	790
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	0,7	1,4	7,3	90,6	429
	Lager secundair	2,4	2,1	7,7	87,7	898
	Hoger secundair	1,8	4,5	14,1	79,5	2201
	Hoger onderwijs	1,0	1,8	10,9	86,3	3835
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	1,4	3,0	9,9	85,6	3025
	Brussels Gewest	1,7	1,7	12,5	84,1	1731
	Waals Gewest	1,4	2,4	13,8	82,4	2748
JAAR	2018	1,4	2,7	11,4	84,5	7504

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 3. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, België

EC02_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	5,6	(4,5-6,7)	4,3	(3,4-5,5)	3613
	Vrouwen	2,7	(2,0-3,5)	2,1	(1,6-2,9)	3891
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	5,5	(2,9-8,1)	5,1	(3,2-8,0)	695
	25 - 34	6,2	(4,0-8,5)	5,9	(4,2-8,4)	1010
	35 - 44	4,6	(3,0-6,3)	4,4	(3,1-6,2)	1261
	45 - 54	5,7	(3,7-7,6)	5,3	(3,7-7,7)	1372
	55 - 64	3,6	(2,2-4,9)	3,4	(2,3-4,9)	1357
	65 - 74	1,1	(0,5-1,8)	1,1	(0,6-1,9)	1019
	75 +	0,3	(0,0-0,8)	0,4	(0,1-1,6)	790
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	2,1	(0,3-3,8)	2,7	(1,2-6,1)	429
	Lager secundair	4,5	(2,6-6,4)	4,4	(2,9-6,7)	898
	Hoger secundair	6,3	(4,8-7,9)	4,4	(3,3-6,0)	2201
	Hoger onderwijs	2,8	(2,0-3,6)	1,8	(1,3-2,5)	3835
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	4,4	(3,4-5,4)	3,1	(2,3-4,2)	3025
	Brussels Gewest	3,4	(2,4-4,4)	2,2	(1,5-3,2)	1731
	Waals Gewest	3,8	(2,7-4,9)	2,7	(1,9-3,8)	2748
JAAR	2018	4,1	(3,5-4,8)	.	.	7504

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

(*) Momenteel = dagelijks of occasioneel

Tabel B 4. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het gebruikte type, België

EC03_1		Voorgevulde vloeistoftank	Zelf te vullen vloeistof tank	Type iQOS	N
GESLACHT	Mannen	9,5	86,0	0,6	153
	Vrouwen	18,0	62,2	5,0	101
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	1,1	92,3	0,0	31
	25 - 34	7,8	84,8	6,8	50
	35 - 44	6,7	84,1	0,0	54
	45 - 54	17,0	70,7	1,1	58
	55 - 64	30,8	54,0	1,6	43
	65 - 74	11,5	85,3	0,0	17
	75 +	0,0	100,0	0,0	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	25,7	66,0	0,0	8
	Lager secundair	22,6	69,2	1,8	34
	Hoger secundair	7,9	77,7	3,8	101
	Hoger onderwijs	15,0	80,5	0,0	103
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	15,8	71,8	2,9	114
	Brussels Gewest	10,4	81,1	0,0	55
	Waals Gewest	5,9	89,4	0,9	85
JAAR	2018	12,5	77,7	2,1	254

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 5. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, België

EC04_1		Zonder nicotine	Met nicotine	Beide	N
GESLACHT	Mannen	22,7	60,8	16,5	154
	Vrouwen	35,8	50,5	13,7	101
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	36,1	36,9	27,0	31
	25 - 34	21,9	56,3	21,7	50
	35 - 44	12,1	77,9	10,0	54
	45 - 54	29,8	60,3	9,9	59
	55 - 64	31,9	56,5	11,6	43
	65 - 74	60,2	23,4	16,4	17
	75 +	100,0	0,0	0,0	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	4,4	78,6	17,0	8
	Lager secundair	27,1	50,6	22,3	34
	Hoger secundair	32,8	49,7	17,6	102
	Hoger onderwijs	21,5	68,1	10,4	103
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	27,6	57,0	15,4	114
	Brussels Gewest	14,9	64,0	21,2	56
	Waals Gewest	29,8	55,9	14,3	85
JAAR	2018	27,3	57,2	15,5	255

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 6. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens de periode sinds ze het gebruiken, België

EC05_1		Minder dan 6 maanden	Tussen 6 en 12 maanden	1 jaar of langer	N
GESLACHT	Mannen	19,9	24,6	55,5	156
	Vrouwen	25,1	24,6	50,3	101
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	13,1	36,8	50,1	32
	25 - 34	26,4	37,2	36,4	50
	35 - 44	15,5	23,3	61,2	54
	45 - 54	22,5	11,2	66,4	60
	55 - 64	32,4	15,8	51,8	43
	65 - 74	11,3	34,0	54,7	17
	75 +	0,0	0,0	100,0	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	12,7	8,8	78,5	8
	Lager secundair	26,6	27,0	46,4	34
	Hoger secundair	23,0	29,0	48,0	103
	Hoger onderwijs	19,6	19,0	61,3	104
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	21,8	29,4	48,8	114
	Brussels Gewest	27,1	18,2	54,7	56
	Waals Gewest	20,1	16,3	63,5	87
JAAR	2018	21,7	24,6	53,7	257

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 7. Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat nooit traditionele rokers waren, België

EC06_1		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	12,0	(3,4-20,6)	35,5	(21,1-53,1)	160
	Vrouwen	10,9	(1,0-20,9)	40,1	(21,5-62,0)	102
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	33,5	(3,1-63,8)	37,3	(15,3-66,3)	33
	25 - 34	12,0	(0,0-26,0)	12,5	(3,2-37,8)	51
	35 - 44	5,6	(0,0-12,8)	8,0	(2,6-21,9)	55
	45 - 54	6,2	(0,0-13,5)	6,8	(2,3-18,6)	61
	55 - 64	9,2	(0,0-19,7)	9,3	(2,8-26,6)	43
	65 - 74	0,0	.	0,0	.	18
	75 +	0,0	.	0,0	.	0
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	13,6	(0,0-40,1)	33,0	(4,9-82,5)	8
	Lager secundair	6,9	(0,0-18,6)	33,8	(10,3-69,5)	34
	Hoger secundair	8,4	(1,0-15,9)	32,5	(17,3-52,4)	108
	Hoger onderwijs	18,7	(4,1-33,3)	49,2	(31,5-67,2)	104
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	14,9	(5,0-24,9)	2,0	(1,1-3,6)	116
	Brussels Gewest	5,8	(0,0-11,8)	0,6	(0,1-2,6)	57
	Waals Gewest	6,3	(0,3-12,3)	0,6	(0,2-2,5)	89
JAAR	2018	11,7	(5,1-18,2)	.	.	262

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 8. Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, België

EC06_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	74,2	(64,4-84,0)	91,5	(85,9-95,0)	162
	Vrouwen	77,9	(67,3-88,6)	91,9	(85,2-95,7)	102
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	54,7	(25,0-84,3)	55,1	(29,7-78,1)	33
	25 - 34	78,6	(63,4-93,9)	78,9	(57,9-91,0)	52
	35 - 44	78,2	(64,9-91,6)	78,4	(62,6-88,7)	55
	45 - 54	75,4	(60,1-90,6)	75,4	(59,5-86,5)	62
	55 - 64	82,7	(68,1-97,2)	82,8	(64,9-92,6)	43
	65 - 74	93,2	(77,9-100,0)	93,2	(62,5-99,1)	18
	75 +	100	.	100	.	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	100	(100,0-100,0)	100	(100,0-100,0)	8
	Lager secundair	83,2	(68,0-98,5)	94,3	(84,1-98,1)	33
	Hoger secundair	79,7	(70,0-89,3)	93,1	(87,8-96,2)	109
	Hoger onderwijs	64,8	(51,1-78,6)	86,9	(77,8-92,6)	106
VERBLIJF- PLAATS	Vlaams Gewest	74,7	(64,0-85,4)	91,5	(85,9-95,0)	117
	Brussels Gewest	65,4	(50,2-80,7)	86,1	(74,7-92,9)	57
	Waaals Gewest	79,5	(68,7-90,3)	93,7	(86,5-97,2)	90
JAAR	2018	75,5	(68,0-83,0)	.	.	264

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 9. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Vlaams Gewest

EC01_1		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	18,7	(16,1-21,2)	16,6	(14,3-19,1)	1480
	Vrouwen	10,1	(8,3-11,9)	8,8	(7,2-10,7)	1545
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	23,0	(17,0-29,1)	22,1	(17,0-28,3)	279
	25 - 34	23,4	(17,8-28,9)	22,8	(17,9-28,7)	382
	35 - 44	17,7	(13,4-22,0)	16,9	(13,2-21,5)	471
	45 - 54	14,6	(10,6-18,7)	14,0	(10,5-18,4)	549
	55 - 64	10,9	(7,7-14,1)	10,3	(7,5-13,9)	576
	65 - 74	4,1	(2,1-6,1)	3,9	(2,4-6,3)	425
	75 +	4,2	(1,6-6,7)	4,0	(2,1-7,4)	343
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	3,4	(0,0-7,1)	5,2	(1,9-13,0)	140
	Lager secundair	11,8	(7,4-16,1)	14,8	(10,3-20,9)	359
	Hoger secundair	19,0	(15,6-22,4)	16,2	(13,3-19,7)	1002
	Hoger onderwijs	12,7	(10,5-15,0)	9,3	(7,5-11,6)	1502
JAAR	2018	14,4	(12,7-16,1)	.	.	3025

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 10. Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Vlaams Gewest

EC02_1		Dagelijks	Occasioneel	Ex-	Nooit	N
GESLACHT	Mannen	1,7	4,2	12,9	81,3	1480
	Vrouwen	1,1	2,0	7,1	89,9	1545
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	0,2	6,0	16,9	77,0	279
	25 - 34	2,4	3,5	17,5	76,6	382
	35 - 44	2,0	2,6	13,1	82,3	471
	45 - 54	2,5	4,0	8,1	85,4	549
	55 - 64	1,2	3,5	6,2	89,1	576
	65 - 74	0,0	0,7	3,5	95,9	425
	75 +	0,0	0,4	3,7	95,8	343
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	0,0	1,9	1,5	96,6	140
	Lager secundair	2,7	1,3	7,7	88,2	359
	Hoger secundair	1,8	4,9	12,3	81,0	1002
	Hoger onderwijs	1,0	2,1	9,7	87,3	1502
JAAR	2018	1,4	3,0	9,9	85,6	3025

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 11. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Vlaams Gewest

EC02_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	5,8	(4,2-7,4)	4,3	(3,1-6,0)	1480
	Vrouwen	3,1	(1,9-4,2)	2,3	(1,5-3,5)	1545
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	6,2	(2,0-10,3)	5,8	(3,0-11,0)	279
	25 - 34	5,8	(2,9-8,8)	5,6	(3,4-9,2)	382
	35 - 44	4,6	(2,4-6,9)	4,4	(2,7-7,1)	471
	45 - 54	6,5	(3,6-9,5)	6,2	(3,8-9,9)	549
	55 - 64	4,7	(2,6-6,8)	4,5	(2,8-7,0)	576
	65 - 74	0,7	(0,0-1,3)	0,6	(0,2-1,7)	425
	75 +	0,4	(0,0-1,3)	0,4	(0,1-2,9)	343
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	1,9	(0,0-4,9)	2,9	(0,6-12,1)	140
	Lager secundair	4,1	(1,5-6,7)	4,5	(2,4-8,3)	359
	Hoger secundair	6,7	(4,6-8,8)	4,6	(3,1-6,9)	1002
	Hoger onderwijs	3,1	(1,9-4,3)	1,8	(1,2-2,9)	1502
JAAR	2018	4,4	(3,4-5,4)	.	.	3025

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

(*) Momenteel = dagelijks of occasioneel

Tabel B 12. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Vlaams Gewest

EC04_1		Zonder nicotine	Met nicotine	Beide	N
GESLACHT	Mannen	20,8	62,9	16,3	69
	Vrouwen	39,6	46,5	13,8	45
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	35,6	45,2	19,2	12
	25 - 34	27,8	48,5	23,7	20
	35 - 44	7,6	79,9	12,6	23
	45 - 54	29,9	57,2	12,8	27
	55 - 64	28,1	61,8	10,1	27
	65 - 74	73,8	0,0	26,2	4
	75 +	100,0	0,0	0,0	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	0,0	0,0	100,0	1
	Lager secundair	20,5	67,8	11,7	13
	Hoger secundair	33,7	45,7	20,6	55
	Hoger onderwijs	23,2	67,8	9,0	44
JAAR	2018	27,6	57,0	15,4	114

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 13. Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Vlaams Gewest

EC06_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	72,0	(57,9-86,1)	96,1	(92,4-98,1)	72
	Vrouwen	79,6	(65,0-94,2)	96,1	(90,4-98,5)	45
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	38,7	(0,0-83,3)	38,6	(11,6-75,0)	13
	25 - 34	74,4	(48,5-100,0)	74,3	(38,6-93,0)	22
	35 - 44	85,4	(72,4-98,5)	85,4	(66,2-94,6)	23
	45 - 54	76,1	(55,0-97,3)	76,1	(53,6-89,8)	27
	55 - 64	86,6	(72,4-100,0)	86,6	(67,1-95,4)	27
	65 - 74	100	(100,0-100,0)	100	(100,0-100,0)	4
	75 +	100	.	100	.	1
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	100	.	100	.	1
	Lager secundair	89,5	(69,1-100,0)	98,1	(87,8-99,7)	13
	Hoger secundair	76,3	(62,4-90,1)	96,3	(92,4-98,2)	57
	Hoger onderwijs	66,2	(47,0-85,5)	94,8	(89,4-97,5)	45
JAAR	2018	74,7	(64,0-85,4)	.	.	117

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 14. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Brussels Gewest

EC01_1		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	17,9	(14,7-21,1)	14,3	(11,7-17,4)	804
	Vrouwen	14,0	(11,4-16,5)	11,6	(9,4-14,3)	927
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	22,4	(12,9-31,9)	22,1	(14,3-32,6)	121
	25 - 34	24,1	(18,4-29,8)	24,0	(18,8-30,1)	301
	35 - 44	17,3	(13,0-21,7)	17,2	(13,3-22,0)	364
	45 - 54	14,2	(10,1-18,2)	14,0	(10,5-18,6)	299
	55 - 64	10,2	(6,2-14,2)	10,2	(6,9-15,0)	276
	65 - 74	7,6	(3,7-11,5)	7,6	(4,5-12,5)	220
	75 +	3,2	(0,3-6,2)	3,3	(1,3-8,0)	150
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	18,9	(6,5-31,3)	15,7	(8,2-28,0)	95
	Lager secundair	16,4	(8,5-24,4)	16,1	(9,2-26,5)	134
	Hoger secundair	15,1	(10,2-20,1)	11,2	(7,8-16,0)	372
	Hoger onderwijs	15,8	(13,2-18,4)	12,5	(10,3-15,1)	1086
JAAR	2018	15,9	(13,7-18,1)	.	.	1731

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 15. Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Brussels Gewest

EC02_1		Dagelijks	Occasioneel	Ex-	Nooit	N
GESLACHT	Mannen	2,0	2,1	13,8	82,1	804
	Vrouwen	1,4	1,4	11,2	86,0	927
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	2,8	1,3	18,3	77,6	121
	25 - 34	2,6	2,0	19,5	75,9	301
	35 - 44	1,9	1,7	13,7	82,7	364
	45 - 54	1,3	1,7	11,2	85,8	299
	55 - 64	1,4	2,0	6,8	89,8	276
	65 - 74	0,4	2,9	4,3	92,4	220
	75 +	0,0	0,0	3,2	96,8	150
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	2,8	1,2	14,8	81,1	95
	Lager secundair	2,1	4,5	9,7	83,6	134
	Hoger secundair	2,3	1,3	11,5	84,9	372
	Hoger onderwijs	1,2	1,6	12,9	84,2	1086
JAAR	2018	1,7	1,7	12,5	84,1	1731

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 16. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Brussels Gewest

EC02_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	4,1	(2,6-5,6)	3,6	(2,4-5,4)	804
	Vrouwen	2,8	(1,6-4,0)	2,4	(1,5-3,9)	927
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	4,1	(0,0-8,2)	3,9	(1,4-10,7)	121
	25 - 34	4,6	(2,1-7,1)	4,5	(2,6-7,7)	301
	35 - 44	3,6	(1,5-5,7)	3,5	(2,0-6,2)	364
	45 - 54	3,0	(1,2-4,7)	2,9	(1,6-5,2)	299
	55 - 64	3,4	(1,0-5,7)	3,4	(1,7-6,7)	276
	65 - 74	3,3	(0,4-6,2)	3,3	(1,3-7,8)	220
	75 +	0,0	.	0,6	(0,1-4,4)	150
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	4,0	(0,1-7,9)	4,2	(1,6-10,1)	95
	Lager secundair	6,7	(1,4-12,0)	6,8	(3,0-14,5)	134
	Hoger secundair	3,6	(1,1-6,1)	2,8	(1,4-5,8)	372
	Hoger onderwijs	2,9	(1,8-4,0)	2,4	(1,6-3,5)	1086
JAAR	2018	3,4	(2,4-4,4)	.	.	1731

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

(*) Momenteel = dagelijks of occasioneel

Tabel B 17. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Brussels Gewest

EC04_1		Zonder nicotine	Met nicotine	Beide	N
GESLACHT	Mannen	14,9	77,7	7,3	30
	Vrouwen	14,7	45,8	39,5	26
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	0,0	67,4	32,6	4
	25 - 34	28,4	43,5	28,1	14
	35 - 44	7,5	87,0	5,5	13
	45 - 54	7,3	69,8	22,9	10
	55 - 64	15,3	76,9	7,8	9
	65 - 74	18,9	44,5	36,6	6
	75 +	0,0	0,0	0,0	0
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	0,0	100,0	0,0	4
	Lager secundair	4,9	47,7	47,4	7
	Hoger secundair	9,5	72,6	17,9	13
	Hoger onderwijs	22,9	62,9	14,1	31
JAAR	2018	14,9	64,0	21,2	56

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 18. Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Brussels Gewest

EC06_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	62,0	(42,2-81,9)	.	.	32
	Vrouwen	70,4	(49,3-91,4)	.	.	25
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	63,9	(0,0-100,0)	63,9	(11,8-95,9)	4
	25 - 34	64,0	(34,2-93,8)	63,3	(32,5-86,1)	14
	35 - 44	49,4	(18,5-80,4)	48,7	(23,7-74,3)	13
	45 - 54	46,1	(9,9-82,3)	45,6	(18,0-76,1)	11
	55 - 64	92,2	(73,3-100,0)	92,2	(54,5-99,1)	9
	65 - 74	100	(100,0-100,0)	100	(100,0-100,0)	6
	75 +	0
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	100	(100,0-100,0)	.	.	4
	Lager secundair	89,8	(61,0-100,0)	.	.	6
	Hoger secundair	37,4	(1,3-73,5)	.	.	14
	Hoger onderwijs	69,8	(52,1-87,6)	.	.	32
JAAR	2018	65,4	(50,2-80,7)	.	.	57

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 19. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat ooit de elektronische sigaret heeft geprobeerd, Waals Gewest

EC01_1		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	21,1	(17,4-24,7)	16,4	(13,3-20,1)	1329
	Vrouwen	14,4	(11,8-16,9)	11,1	(8,7-14,0)	1419
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	29,8	(21,8-37,9)	29,3	(22,2-37,6)	295
	25 - 34	29,2	(21,5-36,8)	29,1	(22,1-37,1)	327
	35 - 44	23,3	(17,2-29,4)	23,1	(17,7-29,6)	426
	45 - 54	12,9	(8,8-17,0)	12,6	(9,1-17,3)	524
	55 - 64	13,9	(9,7-18,2)	13,8	(10,1-18,6)	505
	65 - 74	7,4	(3,3-11,5)	7,3	(4,1-12,6)	374
	75 +	1,1	(0,0-2,5)	1,1	(0,3-4,0)	297
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	14,1	(6,3-22,0)	18,5	(10,0-31,7)	194
	Lager secundair	12,3	(7,8-16,7)	10,8	(7,4-15,4)	405
	Hoger secundair	24,4	(19,2-29,5)	17,6	(13,4-22,7)	827
	Hoger onderwijs	14,9	(11,8-18,0)	10,4	(7,9-13,6)	1247
JAAR	2018	17,6	(15,3-19,9)	.	.	2748

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

Tabel B 20. Verdeling (%) van de bevolking van 15 jaar en ouder volgens het gebruik van de elektronische sigaret, Waals Gewest

EC02_1		Dagelijks	Occasioneel	Ex-	Nooit	N
GESLACHT	Mannen	2,1	3,4	15,5	78,9	1329
	Vrouwen	0,8	1,4	12,2	85,6	1419
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	0,7	4,0	25,1	70,2	295
	25 - 34	3,1	4,5	21,5	70,8	327
	35 - 44	1,5	3,5	18,3	76,7	426
	45 - 54	2,8	1,9	8,1	87,1	524
	55 - 64	0,7	0,8	12,5	86,1	505
	65 - 74	0,3	1,3	5,8	92,6	374
	75 +	0,0	0,0	1,1	98,9	297
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	0,9	0,9	12,3	85,9	194
	Lager secundair	2,0	2,9	7,4	87,7	405
	Hoger secundair	1,9	4,3	18,2	75,6	827
	Hoger onderwijs	1,0	1,2	12,7	85,1	1247
JAAR	2018	1,4	2,4	13,8	82,4	2748

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 21. Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat momenteel* de elektronische sigaret gebruikt, Waals Gewest

EC02_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	5,6	(3,6-7,6)	4,1	(2,8-6,1)	1329
	Vrouwen	2,2	(1,1-3,2)	1,6	(1,0-2,6)	1419
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	4,7	(1,7-7,8)	4,2	(2,1-8,0)	295
	25 - 34	7,7	(2,9-12,5)	7,1	(3,8-12,9)	327
	35 - 44	5,0	(2,0-8,0)	4,5	(2,4-8,3)	426
	45 - 54	4,8	(1,9-7,6)	4,3	(2,3-7,8)	524
	55 - 64	1,5	(0,1-2,8)	1,3	(0,5-3,3)	505
	65 - 74	1,6	(0,1-3,0)	1,4	(0,6-3,5)	374
	75 +	0,0	.	0,0	.	297
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	1,8	(0,0-4,1)	2,1	(0,5-8,0)	194
	Lager secundair	4,9	(1,7-8,0)	3,7	(1,8-7,1)	405
	Hoger secundair	6,2	(3,4-9,0)	3,9	(2,3-6,3)	827
	Hoger onderwijs	2,2	(1,2-3,3)	1,4	(0,8-2,4)	1247
JAAR	2018	3,8	(2,7-4,9)	.	.	2748

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

(*) Momenteel = dagelijks of occasioneel

Tabel B 22. Verdeling (%) van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder volgens het bevatten of niet bevatten van nicotine, Waals Gewest

EC04_1		Zonder nicotine	Met nicotine	Beide	N
GESLACHT	Mannen	28,0	53,3	18,7	55
	Vrouwen	33,8	62,1	4,1	30
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	44,9	15,0	40,1	15
	25 - 34	12,0	70,6	17,4	16
	35 - 44	20,9	72,3	6,8	18
	45 - 54	32,6	67,0	0,4	22
	55 - 64	63,0	14,8	22,2	7
	65 - 74	67,6	32,4	0,0	7
	75 +	0,0	0,0	0,0	0
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	8,2	91,8	0,0	3
	Lager secundair	39,7	30,9	29,4	14
	Hoger secundair	33,6	55,4	11,0	34
	Hoger onderwijs	16,2	71,5	12,3	28
JAAR	2018	29,8	55,9	14,3	85

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

Tabel B 23. Percentage van gebruikers van de elektronische sigaret van 15 jaar en ouder dat ook tabak rookt, Waals Gewest

EC06_2		% (Ruw)	95% BI ruw	% (Corr*)	95% BI stand	N
GESLACHT	Mannen	80,8	(67,2-94,4)	.	.	58
	Vrouwen	76,3	(57,6-95,1)	.	.	32
LEEFTIJD- GROEP	15 - 24	82,2	(59,1-100,0)	80,8	(50,0-94,7)	16
	25 - 34	88,6	(71,7-100,0)	88,0	(61,1-97,2)	16
	35 - 44	73,6	(40,2-100,0)	71,5	(34,9-92,1)	19
	45 - 54	77,7	(56,9-98,5)	77,3	(50,4-92,0)	24
	55 - 64	54,4	(0,0-100,0)	51,4	(11,6-89,5)	7
	65 - 74	85,1	(38,8-100,0)	83,7	(33,1-98,1)	8
	75 +	0
OPLEIDINGS- NIVEAU	Lager/geen diploma	100	.	.	.	3
	Lager secundair	74,6	(43,9-100,0)	.	.	14
	Hoger secundair	91,8	(82,8-100,0)	.	.	38
	Hoger onderwijs	58,6	(31,3-86,0)	.	.	29
JAAR	2018	79,5	(68,7-90,3)	.	.	90

Bron: Gezondheidsenquête, België, 2018

*Correctie voor leeftijd en/of geslacht op basis van logistisch regressiemodel (Belgische bevolking van 2018 als referentie)

CONTACT

Lydia Gisle • T+32 2 642 57 53 • lydia.gisle@sciensano.be

MEER INFO

—

Bezoek onze website
>www.sciensano.be of
contacteer ons op
>info@sciensano.be

Sciensano • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • T + 32 2 642 51 11 • T pers + 32 2 642 54 20 • info@sciensano.be • www.sciensano.be

Verantwoordelijke uitgever: Myriam Sneyers, Algemeen directeur • Juliette Wytsmanstraat 14 • Brussel • België • D/2019/14.440/58